

ДЕТСКА ГРАДИНА № 3
6400 Димитровград, ул., „Милеви скали“ №4, тел: 0391/2 81 80, e-mail: odz3dimitrovgrad@abv.bg.

УТВЪРЖДАВАМ:

Боряна Борисова

Директор Детска градина №3

Заповед № 37/15.09.2022г.

Приет с Решение на ПС с Протокол №1/15.09.2022г.

Приет на заседание на ОС с Протокол №5/16.09.2022г.

**ПРОГРАМА
НА
ДЕТСКА ГРАДИНА №3
ДИМИТРОВГРАД
ЗА
ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО
НАПУСКАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА**

ВЪВЕДЕНИЕ:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ДГ №3 за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ✓ **СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)**
- ✓ **ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЧЕНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)**
- ✓ **НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА (2014 – 2020)**
- ✓ **НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА**
- ✓ **РАМКОВА ПРОГРАМА ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО /2010 – 2020 Г./**
- ✓ **НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ НА Р БЪЛГАРИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ /2012 – 2020 Г./;**
- ✓ **ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА „ДЕСЕТИЛЕТИЕ НА РОМСКОТО ВКЛЮЧВАНЕ /2005 – 2015 Г./; КОНВЕНЦИЯТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО;**
- ✓ **ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ;**
- ✓ **НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;**
- ✓ **ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА;**
- ✓ **НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ ДО 2020 Г.**

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Рискове:

Преждевременното напускане на образователната система води до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по - добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува. При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;

2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво детска градина.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегически и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на подготвителна за училище група в ДГ №3

- чрез:
- анализ на причините, водещи до отпадане и от напускане на образователната система;
  - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на детска градина с оглед ограничаване на последиците от тях;
  - планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от напускане;

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на подготвителна група в детската градина

- 2.1. Разясняване на родителите какви са правата и задълженията им;
- 2.2. Разясняване на рисковете за детето при отказ на родителя да осигури присъствието му в подготвителна за училище група;
- 2.3. Повишаване участиято и ангажираността на родителите в образователния процес;
- 2.3. Индивидуално консултиране на родителите.
- 2.4. Индивидуална работа с деца за оказване на обща, а при необходимост и специална подкрепа;

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на подготвителна за училище група:

- създаване на нагласи за осъзнаване на необходимостта от образование и готовност за училище от родителите и условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я деца;
- завършване на преждевременно напусналите подготвителна за училище група към формалната система на образоването чрез използването на различна организация на основните форми на педагогическо взаимодействие: почасова и самостоятелна, според предпочтенията на родителя и нуждите на детето;
- популяризиране на възможностите за учене, възпитание и социализация в клубове, библиотеки, читалища, младежки център;
- Обучение по предприемачество още в предучилищна възраст.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ ПОДГОТВИТЕЛНА ЗА УЧИЛИЩЕ ГРУПА:

Причините за преждевременното напускане на подготвителна за училище група могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;

Социално-икономически причини:

- ✓ лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- ✓ ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (храна, дрехи, материали и консумативи необходими за учебния процес);
- ✓ поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- ✓ използване на детето, не посещаващо подготвителна за училище група, като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);

Образователните причини:

- ✓ не владее или недостатъчно владее български език;
- ✓ затрудненията при усвояване на учебния материал;
- ✓ слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава ДГ;
- ✓ наличие на конфликтни отношения с други деца от групата и/или учители и др.;

Етнокултурни причини:

- ✓ по-ниска ценност на образоването;
- ✓ страх на родителите за опасност от открадване/отвличане на детето;
- ✓ страх на родителите, че ще бъдат приобщени към друга култура и религия;

Психологически причини:

- ✓ чувство за неуспех;
- ✓ неувереност в себе си;
- ✓ невъзможност за себеизява поради езикова бариера;

Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и ниво ДГ за справяне с преждевременното напускане на деца от системата на образоването; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и детската градина. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образоването и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на образователната система.

Причини, свързани със здравния статус;

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в детските градини. Рисковете за преждевременното напускане са свързани с недостатъчна подготовка на педагогите в детската градина за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Политиките и мерките, които ДГ №1 предприема за преодоляване на причините за преждевременно напускане на подгответелна за училище група са подчинени на националните стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

Политики и мерки в ДГ №3, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да посещава детската градина поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите деца; по-ниска самооценка, невъзможност за водене и прибиране на детето.

Мерки: - Работа с родителите в посока мотивация за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности и деца от рискови групи, както и работа с попечителите на деца /най-често баба и дядо/ от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на лепата

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на деца, търсene на съдействие от отдел „Закрила на детето“, Общински център за подкрепа на деца и родители– Димитровград /работка с психолог и социален работник/.

3. Липса на грижи от страна на родители заминали в чужбина за децата, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ – чрез дарителски акции, с помощта на ОС;

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за сън, непознаване на потребностите на детето, липса на интерес към постиженията на детето, както и подготовката на детето за ролята му ученик;

Мерки: Мотивиране на родителите и приобщаване на тези деца чрез посещаване целодневната форма на организация в ДГ; търсene на непрекъснати разширени срещи с тези родители, мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Чести конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи детската градина се превръща в единствено защитено място за детето. Търси се контакт с родителите и се обяснява какво наблюдава учителят в поведението на детето. Насочват се за консултация с психолог. При необходимост се сезира отдел „Закрила на детето“.

Други по-важни мерки и дейности свързани с превенцията от отпадане са:

✓ УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА за преждевременно напусналите подготвителна за училище група: изготвяне на база данни от учителите, в чиито групи има деца от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;

✓ Координиране действията на учителите на подготвителните групи с тези на ръководство на ДГ №1;

✓ КВАЛИФИКАЦИЯ на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;

- Провеждане на обучителен семинар, тренинги и беседи с педагогическите специалисти за справяне с последиците от агресия и насилие в дома и детската градина;

- Провеждане на вътрешна квалификация за начините за разрешаване на конфликти. Обмяна на добри практики;

✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на програмата;

✓ Дейности за усвояването на български книжовен език и повишаване на грамотността;

✓ Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиващо приобщаващото образование.

✓ Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование, възпитание и социализация на деца от рискови групи;

▪ създаване на условия за включване на детето в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;

▪ насочване на детето към занимания, съобразени с неговите потребности;

▪ индивидуална подкрепа за детето от личност, която той уважава (допуска до себе си);

▪ участие на родителите в дейности в полза на детската градина с цел сплотяване на общността и показване на положителен модел за поведение на децата ;

✓ Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на подготвителна група за училище.

✓ Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна ИНТЕРАКТИВНА СРЕДА.

✓ Поставяне на детето в АКТИВНА ПОЗИЦИЯ по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на придобитите знания и умения;

✓ Превръщането на детската градина в ПРИЯТНО И ЖЕЛАНО МЯСТО за децата чрез използване на ИНОВАТИВНИ педагогични методи и форми за взаимодействие

✓ Извършване на ефективна ДИФЕРЕНЦИРАНА работа с деца с по-ниска успеваемост:

- ✓ Провеждане на анкета с родителите на деца с по-ниска успеваемост за установяване на причините .
- ✓ Привеждане ДИСЦИПЛИНАТА на децата в съответствие с новите обществени реалности.
- ✓ Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес.Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация за учене у децата чрез ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ОБРАЗОВАТЕЛНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
- ✓ ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ и работа с родителската общност
  - Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
  - Организиране на Дарителски кампании;
  - ✓ ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ – игри, беседи, свързани с обучението на децата по:
  - Превенция на табакизма и употребата на алкохол.
  - Сексуално образование.
  - Продължаване на превантивната възпитателна работа на учителите, като в дейностите се включват и родители;
  - Поставянето на приоритет в работата на учителите за формирането на личностни умения у децата за адекватно СОЦИАЛНО ПОВЕДЕНИЕ в съвременните динамични обществено-икономически условия.
  - Тясно сътрудничество между детската градина и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене.
- ✓ Спазване на Координационния механизъм за деца в рисък.
- Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;
- Формиране на екипи за разработване на дейностите по превенция от отпадане и залагането им в комплексната планираща и отчетна документация .